

IZHAJA VSAK ČETRTEK
UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
 34138 Trst, G. D'Annunzio 27/E,
 tel./fax 040/630824. Pošt. pred. (ca-
 sella postale) Trst, 431. Poštni teko-
 či račun (C.C. post.) Trst, 13978341
Poštnina plačana v gotovini
T E D N I K

NOVI LIST

Posamezna številka 1.200 lir
N A R O Č N I N A
 Letna 55.000 lir. Za inozem-
 stvo: letna naročnina 60.000
 lir. — Oglasi po dogovoru.
 Sped. in abb. post. 50%
 Pubblicità inferiore al 50%
S E T T I M A N A L E

ŠT. 1935 TRST, ČETRTEK 8. SEPTEMBRA 1994 LET. XLII.

Žarek sonca

V življenju slovenske narod-
 nostne skupnosti v Italiji v zad-
 njem času, žal, nismo mogli za-
 beležiti takorekoč nobenega po-
 sebno razveseljivega dogodka.
 Odkar smo po krivdi dobro zna-
 nih italijanskih političnih strank,
 zlasti po krivdi KD in PSI, bili
 izrinjeni kot Slovenci — kot po-
 litični subjekt — iz najpomemb-
 nejšega izvoljenega telesa, iz de-
 želnege zboru Furlanije Julijske
 krajine, se splošno stanje naše
 zamejske skupnosti počasi, a traj-
 no slabša. Lahko bi v tej zvezi
 navedli mnoge primere in do-
 godke, vendar mislimo, da je do-
 volj, če na tem mestu opozorimo
 na stanje na naših slovenskih šo-
 lah. Število učencev in dijakov se
 je v primerjavi s prejšnjimi leti
 tako zmanjšalo, da je zaskrblje-
 nost povsem upravičena.

Ne gre le za posledico velike-
 ga padca natalitete, ki je značilen
 za Italijo in za Zahod na splošno,
 temveč v našem primeru za nekaj
 še hujšega: za zavestno narodno
 odpadništvo, ki je predvsem po-
 sledica nezaupanja oziroma po-
 manjkanja vere v prihodnost.

Na ta tematični scenarij pa je v
 zadnjih dneh le posijal žarek
 sonca. Slišalo se bo morda ban-
 alno, vendar gre po našem glo-
 bokem prepričanju za nekaj zelo
 resnega. Mislimo tu na izid
 občnih zborov hranilnic in po-
 sojilnic v Nabrežini in na Opči-
 nah, na katerih so člani soglas-
 no odobrili predlog o združitvi.
 To pomeni, da bo v kratkem za-
 živel nov, skupni zadrugi de-
 narni zavod z imenom ZADRUŽ-
 NA KRAŠKA BANKA.

Zakaj smo napisali, da je po-
 sijal žarek sonca? Predvsem za-
 to, ker je bil predlog o združitvi
 sprejet soglasno. Naši ljudje se
 torej zavedajo, da je treba zaradi
 skupnih koristi združevati sile,
 odpravljati partikularizme, lju-
 bosumja in sektaštva, saj vse to
 utegne postati celo usodno za vso
 našo narodnostno skupnost.

Obe posojilnici, ki se zdaj
 združujeta, imata za seboj dolgo
 in tudi častitljivo zgodovino in
 sta ogromno dobrega in koristne-
 ga naredili za vse naše ljudi, zla-
 sti pa za naše male ljudi, ki pa
 predstavljajo ogromno večino ce-
 lotne naše slovenske zamejske
 skupnosti. Globoko pa smo pre-
DRAGO LEGIŠA

Draga - pričevalec pomembnih trenutkov našega povojnega življenja

Udeleženci na Dragi 94 pod šotorom v Parku Finžgarjevega doma na Opčinah med predavanjem Janeza Janše (foto D. Križmančič)

Draga je »pomemben pričeva-
 lec svetlih in temnih trenutkov
 našega povojnega življenja,« je na
 otvoritvi 29. izvedbe te prireditve
 dejal Sergij Pahor, predsednik
 Društva slovenskih izobražencev,
 ki je organiziralo to srečanje. De-
 jal je dalje, da je ta prireditev tu-
 di danes še kako aktualna, saj se-
 danje dogajanje ne daje razloga
 za optimizem. V slovenskih šolah
 v Italiji upada število vpisanih,
 država do sedaj še ni izpolnila ob-
 veze do manjšine, odnosi med ma-
 tico in državo, v kateri živimo, pa
 postajajo iz dneva v dan bolj na-
 peti.

Letošnja 29. Draga je poteka-
 la pod šotorom v zelenem parku
 Finžgarjevega doma na Opčinah.
 O njenem pomenu in zanimanju,
 ki ga vzbuja, priča številna prisot-
 nost udeležencev iz zamejstva,
 Slovenije in zdomstva, pa tudi prisot-
 nost političnih predstavnikov,
 ki so na to prireditev prinesli svo-
 je pozdrave: zunanji minister Loj-
 ze Peterle, sekretar za Slovence
 po svetu pri zunanjem ministr-
 stvu Peter Vencelj, slovenski ve-
 leposlanik v Parizu Andrej Capu-
 der, podkonzul v Trstu Tomaž
 Pavšič in še številni drugi ugled-
 ni predstavniki slovenskega poli-
 tičnega in kulturnega življenja s
 te in druge strani meje.

Zunanji minister Peterle je na
 Dragi govoril o odnosu slovenskih
 kristjanov do politike, dotaknil se

je vprašanja »dvojnega državljan-
 stva«, omenil je probleme sloven-
 ske manjšine v Italiji ter potrebo
 po pravičnem zaščitnem zakonu
 za vse Slovence, ki živijo v deželi
 FJK. Podpisanih sporazumov bi
 se morali držati, je odločno de-
 jal Peterle, in to je tudi edina pot
 za izboljšanje sedaj napetih odno-
 sov med obema sosednjima drža-
 vama.

Prvi predavatelj letošnje 29.
 Drage je bil vodilni slovenski ar-
 heolog in član Slovenske akade-

mije znanosti in umetnosti dr.
 Stanko Gabrovec o »Krščanstvu
 in formaciji slovenstva«. Njego-
 vo predavanje je bilo posvečeno
 eni najpomembnejših bitk v Ev-
 ropi, spopadu pri Frigidu na Vi-
 pavskem pred 1600 leti. Obletnica
 je bila že dalj časa v središču po-
 zornosti medijev in zgodovinar-
 jev, tako da tudi organizatorji
 Drage niso mogli pozabiti na ta
 dogodek. Gabrovec je iz razmi-

Iz vsebine:

Adrijan Pahor: »O človeku,
 ki je izgubil prepričanje (str. 3)

Ambrož Kodolja:
 Kultura integracije (str. 5)

a.t.: Zadnji aforizmi
 Eliasa Canettija (str. 6)

Davorin Devetak:
 Filma o Makedoniji in Albaniji
 na beneškem festivalu (str. 6)

šljanja o preteklosti prešel tudi na
 današnji trenutek. Dejal je, da
 slovenski katoličani niso bili ved-
 no kos situaciji, kar se je na pri-
 mer pokazalo ob izbruhu druge
 svetovne vojne. Sedaj, ko je Slo-
 venija samostojna, pa čakajo krist-
 ◆◆◆

Obisk v Sarajevu odložen

Papež Janez Pavel II. je odložil
 obisk v Sarajevu, kamor bi mor-
 al pripotovati v četrtek, 8. t.m.
 Odločitev je bila sprejeta v torek,
 6. t.m. zvečer, ko je torej manj-
 kalo le nekaj ur do odhoda iz Ri-
 ma. Izkazalo se je, da nihče ni

mogel zajamčiti varnosti ne za vi-
 sokega gosta ne za vernike, ki bi
 se zbrali na stadionu, zgrajenem
 ob zimskih olimpijskih igrah,
 kjer bi sveti oče moral maševati.

Vatikanski odposlanec je pred
 nekaj dnevi zaman obiskal Pale,
 kjer se je pogovarjal z voditeljem
 bosanskih Srbov Karadžićem, a se
 je dejansko obnašal silno ne-
 vljudno in sogovorniku iz Vatika-
 na dal jasno razumeti, da je obisk
 poglavarja katoliške Cerkve za
 srbsko stran nezaželen.

V Vatikanu so pojasnili, da se
 Sveti oče nikakor ni za vedno od-
 povedal obisku v Sarajevu, ka-
 mor namerava odpotovati, ko bo-
 do dopuščale razmere.

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 8. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.15 Pravljičja; 10.00 Poročila; 10.10 Trieste Prima '93, mednarodna srečanja s sodobno glasbo; 11.30 Odprta knjiga. Prežihov Voranc: »Bajonetni napad«. Pripoveduje Štefka Drolčeva; 12.00 »Nocoj smo poslušali burjo«, vpogled v 90-letno delovanje Slovenskega planinskega društva v Trstu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Tiho tiho, davno davno; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Po poteh naših izseljencev.

■ PETEK, 9. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila; 11.30 Odprta knjiga. Prežihov Voranc: »Pred odhodom na bojišče«. Pripoveduje Štefka Drolčeva; 12.00 Ženska v filmskem svetu; 12.40 Slovenski zbori: Slovenski madrigalisti; vodi Janez Bole; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Števerjan '94; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 10. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.15 Otroški kotiček: »Za spretne roke« (Martina Ozbič); 10.00 Poročila; 11.30 Odprta knjiga. Prežihov Voranc: »Dekle z mandolino«. Pripoveduje Štefka Drolčeva; 12.00 Dogodivščine v Grand Canyonu. Piše Andrej Beličič; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Iz studia z vami: izbor z okroglih miz (dr. Martina Tomori o mladostniku v družini); 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Sergej Verč - Boris Kobal: »By-pass ali rešitev po slovensko«. Satirični kabaret.

■ NEDELJA, 11. septembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 11.00 Čakole na placu; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Na počitnice; 12.40 Pa se sliš', slovenske ljudske pesmi; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Sergej Verč - Boris Kobal: »By-pass ali rešitev po slovensko«. Satirični kabaret; 17.00 Kratka poročila; 17.03 Iz studia z vami: izbor z okroglih miz (dr. Dražigost Pokorn o zdravi prehrani).

■ PONEDELJEK, 12. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Italijanska srečanja slovenskega pesnika; 9.15 Otroški kotiček. Pravljični vrtljak (Zlata Jurin); 10.00 Poročila; 11.30 Odprta knjiga. Prežihov Voranc: »Požganica«. Pripoveduje Štefka Drolčeva; 12.00 Dopisnice iz najbližjega vzhoda; 12.40 Slovenski okteti; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Spoznavajmo svojega otroka.

■ TOREK, 13. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Indija, srce sveta; 10.00 Poročila; 11.30 Odprta knjiga. Prežihov Voranc: »Borba«. Pripoveduje Štefka Drolčeva; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.40 Nekaj minut z...; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Pavel Lužan: »Novo življenje« - radijska komedija.

■ SREDA, 14. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Julius Kugy: Slovenske gore, slovenski ljudje; 9.15 Pravljičja; 10.00 Poročila; 11.30 Odprta knjiga. Prežihov Voranc: »Boj na Požiravniku«. Pripoveduje Štefka Drolčeva; 12.40 Zborovska glasba iz našega arhiva; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Čakole na placu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Potpuri; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Literarne podobe.

Potekala je v Finžgarjevem domu na Opčinah od 1. do 3. septembra

Nadvse aktualna Draga mladih privabila veliko poslušalcev

Posnetek z Drage mladih

(foto D. Križmančič)

Splošna ocena letošnje Drage mladih je po mnenju vseh udeležencev zelo pozitivna. Tema »Pot do poklica in zaposlitve« je zaradi svoje aktualnosti privabila mnogo poslušalcev in to bodisi takih, ki so prišli poslušati le katero od treh predavanj, bodisi takih, ki so želeli preživeti skupaj ves čas — od četrtega popoldne, ko se je Draga mladih začela, do sobote, ko so se udeleženci razšli.

Člani Združenja katoliških študentov iz Ljubljane, ki so pripravili letošnji program, so na Drago mladih povabili nekaj uglednih gostov, ki so skušali s svojo strokovnostjo mladim udeležencem nakazati smeri ob iskanju odgovorov na vse pogostejše probleme pri iskanju poklica in zaposlitve.

Prvi izmed teh gostov je bil znani slovenski psiholog, dr. Janez Musek. V svojem predavanju je predstavil probleme, s katerimi se mlad človek spopada, ko išče svojo pot. Nove teorije razvojne psihologije trdijo, da se človek razvija ne samo v otroški in adolescentni dobi, pač pa tudi kasneje, to se pravi tudi takrat, ko je človek že odrasel. Toda z vidika problema iskanja poklica in zaposlitve je za človeka najvažnejša adolescenca, ko si mladostnik gradi svojo identiteto, asimilira delovne navade, odkriva svoje sposobnosti in jih začneja usmerjati v zanimanja, ki se bodo kasneje morda spremenila v poklic. Tudi doba po adolescenci (od 25. do 44. leta starosti) je izrednega pomena za mladega, ki dokonča študij in se spopade s svetom dela. V tej fazi mlad človek išče delovne izkušnje, pogosto se pod mentorstvom izpopolnjuje in na-

preduje v svojem poklicnem znanju. Mora pa biti v zadnjih časih že pripravljen na veliko prožnost in mobilnost, saj je v tej fazi stalna služba že redkost. Zelo pogost je pojavčasne ali časovno omejene zaposlitve. Šele v naslednji dobi (45-55 let) se človek ustali. V iskanju svoje poti pa lahko pride do večjih težav zaradi t.i. krize vrednot. Ta pojem je dr. Musek definiriral kot nesposobnost usklajevanja lastnih vrednot z lastnim obnašanjem.

Drugo predavanje se je teme dotikalo z vidika svetovne ekonomije in evropske integracije. Gosta, dr. Zarjan Fabjančič, profesor ekonomije na Ljubljanski univerzi in Janez Škulj, predsednik Mladinskega Sveta Slovenije, sta prikazala projekte Tempus. Predavanje je odprlo veliko vprašanj predvsem v zvezi z namenom politike Evropske Unije, da umetno ustvarja novega »evropskega državljanca« po zgledu ameriškega »melting pota«.

Zaključno srečanje je bilo v obliki okrogle mize. Pri njej so sodelovali mag. Renate Forstner, svetovalka na avstrijskem Zveznem ministrstvu za šolstvo in umetnost, diplomirani sociolog Jože Glazer, direktor Republiškega zavoda za zaposlovanje v Sloveniji, Vojko Kocjančič, predsednik Slovenskega deželnega gospodarskega združenja v Trstu in mag. Irena Marinko, direktorica privatne agencije Leila.

Z okrogle mize je izšlo, da je Italija glede števila brezposelnih na slabšem položaju kot Slovenija in Avstrija. Avstrija pa je med evropskimi državami med tistimi, ki najbolje rešuje problem brezposelnosti, še posebno mladinske

brezposelnosti. Temu problemu namenja precej sredstev, ki gredo predvsem v smer preventive, t.j. pravičnega in smiselnega usmerjanja mladih v poklic.

Eden izmed najbolj konkretnih odgovorov, ki so jih udeleženci iskali na Dragi mladih, pa je izšel ravno iz statističnih podatkov, ki so nam jih prikazali na tej okrogli mizi: pri iskanju zaposlitve ima tisti, ki je izobražen, oz. diplomiran, večje možnosti kot tisti, ki nima visoke izobrazbe. Drugi podatek, na katerega je opozoril dr. Fabjančič, pa je, da so najbolj perspektivni tisti poklici, ki se ukvarjajo s storitvami, kajti pri takih poklicih je možna tudi večja mobilnost.

Draga mladih je bila prijetna ne samo zaradi predavanj in diskusij, temveč zaradi družabnosti, kratke ekskurzije, ki jo je vodil prof. Samo Pahor, ter zaradi zelo dobro obiskanega srečanja s pisateljem Alojzom Rebulo. Med udeleženci, ki so prihajali z vseh koncev Slovenije (od Vuzenice do Ljubljane, Novega mesta in Nove Gorice), s Tržaške, Goriške, dva pa sta bila zdomca (eden iz Nemčije, drugi pa iz Švice), so se spletle prijateljske vezi, kar je vsakega od njih še dodatno obogatilo. Te vezi se bodo vsekakor obnavile prihodnje leto, na 5. Drago mladih.

Breda Susič

Žarek sonca

pričani, da bo nova zadružna kraška banka ne samo nadaljevala slavno tradicijo obeh svojih ustanoviteljic, temveč še povečala in okrepila raven dosedanjih storitev in uslug. Ko čestitamo članom za modro odločitev, voščimo upravnemu svetu novega zadružnega zavoda veliko uspehov.

Ob tem pa tudi ne pozabimo, da ima za uresničitev zamisli o skupnem zavodu veliko zaslug tudi in predvsem osebe obeh posojilnic, za kar mu gre vse priznanje.

Prihodnjo nedeljo, 11. septembra, se bodo v cerkvi na Repentabru začeli že tradicionalni »Glasbeni popoldnevi« ki so tokrat 13. po vrsti. Koncerte organizira tržaška skupina Galus Consort. Na prvem koncertu bo nastopila sopranistka Laura Antonaz iz Trsta s skladbami renesančnih in baročnih mojstrov. Koncert se bo pričel ob 18. uri.

»O človeku, ki je izgubil prepričanje«

»Dražestni ste, gospod Mrmo-lja... Kakšna nedolžnost... kakšno čarobno hinavstvo! Vi ste ustvarjen minister!... A zdaj sva sama — zdaj je to popolnoma nepotrebno. Pred menoj se ni treba skrivati. Jaz vem čisto natančno, kako se prepričanja kupujejo in prodajajo. Svoje, na priliko, sem menjal že štirikrat. To je jako dobro. Človek se čuti nekako prerobenega... Toda vrniva se k stvari... Koliko bi radi zanj? Od-krito vam povem, da nisem za zdaj v nikakih zadregah. Prepričanja so danes jako poceni. Dobe se celo za blagohoten smeh-ljaj, podarjen na pravem mestu in o pravem trenutku... — tako je napisal Cankar v črtici O človeku, ki je izgubil prepričanje, pred skoraj sto leti, vendar bi to njegovo ironično pisanje v zna-ni »vinjeti«, prenešeno v današnji čas, ne bilo scela anahronistično, prej obratno. Kratak postanek v Kranjski Gori na povratku s hribov, zato da vprašam v turistični agenciji informacije o letošnjih cenah različnih storitev: na foto-kopijah, ki mi jih uradnica pri-jazno izroči, so vse cene izražene v nemških markah, o tolarjih, ki so že nekaj časa uradna valu-ta slovenske države, ni ne duha ne sluha.

Človek se nehote takoj spomni na čas, ko je bila Slovenija še del zdaj že razpadle Jugoslavije, in se je ekonomistom, turističnim delavcem in drugim zdelo poni-žujoče, neustrezno in nepraktično uporabljati kot valuto iz ure v uro šibkejši dinar, zato so se ra-je »izražali« v markah, valuti, ki je najbolj stabilna. Vprašanje je, če je danes to še potrebno ali pri-

merno, saj je tolar dokaj stabil-na valuta, v primerjavi z nekate-rimi zahodno-evropskimi pa je še celo nekaj točk pridobil(a). Spominjam se, kako smo bili ponosni na svoj denar, na novo tiska-ne bankovce, zdelo se je, da smo se enkrat za vselej otresli odvisnosti od Beograda: danes je tolar zopet nekakšna drugorazred-na valuta, saj povsod prednjači marka, celo tam, kjer bi njeno uporabo težko utemeljili ali razumi-li, to je na fiskalnem področju, saj mora privatnik svoj do-hodek izraziti v markah...

Očitno sem eden redkih, ki ga to moti, saj se domačini mirno pogovarjajo o tem in onem proiz-vodu ali storitvi in vsakič nave-dejo ceno v markah in ne v tolar-jih, da je to pač že v navadi, mi odgovorijo. Skratka, ko bi se človek ne zavedel, da je prekorščil državno mejo, bi najbrž mislil, da se nahaja v kaki nemški zvez-ni deželi, ne pa v Sloveniji. Tu-di vztrajanje pri različnih tarifah za domače in tuje turiste ne more biti v soglasju z novo družbe-no-politično situacijo, v kateri se Slovenija danes nahaja. Sprašujem se, kako se počuti domači gost pri tako očitnem razlikovanju na prvorazredne in drugorazredne goste, ob vsem tem pa ni nič čudnega, če gostitelj »ceni« bolj prvorazredne.

Ko me je avgusta meseca slu-čajno zaneslo v Koper, sem pre-senečen opazil kljub poznim po-poldanskim uram pred italijan-skim konzulatom dolgo vrsto lju-di. Stvar je bila dokaj neobičaj-na, saj je konzulat na voljo stran-kam le v dopoldanskih urah. Ra-doveden sem vlekel na uho, kaj

so se ljudje med seboj pogovar-jali, vprašati pa se vseeno nisem upal. Ni mi bilo treba dolgo ča-kati na odgovor: že naslednji dan so v slovenskem dnevniku neka-teri mimoidoči (med temi tudi ugledni slovenski politiki) opo-zorili na množično vlaganje pro-šenj za italijansko državljanstvo — zanj so smeli prositi tisti, ki so bili nekoč že italijanski državljani, še danes pa ni jasno, ali je novi italijanski zakon o ponovni pridobitvi državljanstva namenjen samo pripadnikom itali-janske narodne skupnosti v slo-venski Istri ali morda ne zaobje-ma vse tiste, ki so bili nekdanji ita-lijanski državljani, se pravi tudi in predvsem tiste Slovence, ki so prišli pod Italijo s podpisom Ra-palske pogodbe. Tako ali druga-če, pred konzulatom so bili tudi »čisti« Slovinci, ki so utemelje-vali svojo prisotnost pred konzula-tom (tako sem vsaj razbral iz slovenskega dnevnika) z določeni-mi ekonomskimi prednostimi, ki jih dvojno državljanstvo zago-tavlja. Po žolčnih polemikah in pritisku tiska se je končno ogla-silo slovensko zunanje ministr-stvo z noto, da je prošnja za ita-lijansko državljanstvo pač osebna izbira slovenskega državljana. Drugačnega mnenja pa so bili nekateri predstavniki strank, ki so zatrjevali, da je novi italijanski zakon o državljanstvu iz leta 1992 (mimogrede — do omenjenega leta je bila Italija največja nasprotnica dvojnega državljanstva) odkrito vmešavanje Italije v sloven-ske notranje zadeve, premišljeno spreminjanje etnične sestave ob-mejnega prostora in zahtevale odločen nastop vlade. Ta je tudi dejansko reagirala, sicer z zamudo, res pa je tudi, da je Italija ver-jetno nalašč posredovala navodi-la za pridobitev »izgubljenega« državljanstva mnogo pozneje, kot je bil izdan omenjeni zakon.

Nadaljevanje afere je danes poznano vsem, ki poslušajo ra-dio ali berejo časopis, težje pa se je sprijazniti z dejstvom, da so se mnogi, premnogi Slovenci odzva-li ponujeni možnosti in s tem po-kazali, kje na njihovi vrednostni lestvici tiči narodni ponos, pre-pričanje v svetle ideale težko pridobljenega slovenstva, ki jih ne moreš prodati za zagotovljeno mi-nimalno italijansko pokojnino; in to prav tistemu, ki že desetlet-ja sistematično, subtilno, vendar kljub temu uspešno briše našo prisotnost, zanika naš jezik tu ob meji. Težko je verjeti, da se pre-pričanje tako hitro lahko kupi ali zamenja, da je prepričanje stvar trenutnega razpoloženja, ki ga diktirajo ekonomski interesi po-sameznika. Marka kot »sloven-ska« valuta, pohlep po italijan-skem državljanstvu, slovenska »domovina, kje si?«

Adrijan Pahor

Draga - pričevalec pomembnih trenutkov...

▶▶▶▶▶
jane nove odgovornosti in zahte-ve. Z daljšima referatoma sta raz-pravo po tem predavanju začela Jože Snoj in Justin Stanovnik.

Drugi dan Drage je bil posve-čen manjšinskemu vprašanju. O (pri)sili spomina v identiteti koroških in tržaških Slovencev sta raz-mišljala mag. Majda Jurič-Pahor, raziskovalka, doma s Koroške, ter psihoanalist dr. Hektor Jogan. Z zgodovinskega, sociološkega, psi-hološkega in kulturnega vidika sta analizirala doživljanje pripadnosti manjšinskemu narodu.

V nedeljo pa sta bili v Finžgar-jevem domu na Opčinah dve predavanji. Dopoldne je govoril Loj-ze Čezamar, jezuit in religiozni slikar. Naslov predavanja je bil »V novo sproščeno slovenskega kristjana«. Gost je predvsem pou-daril, kako morajo kristjani soust-varjati prihodnost, ne pa se obra-čati v preteklost. Predavanje je bi-lo izrazito teološkega značaja.

Zadnji — in po izredni udelež-bi sodeč tudi najbolj pričakovani gost letošnje Drage 94 pa je bil bivši slovenski obrambni minister Janez Janša, ki je podal svoj »Po-gled čez slovenstvo«. Že ob vsto-pu je bil deležen dolgega aplav-za. Janša je govoril predvsem o notranjepolitičnih razmerah v Slo-veniji od osamosvojitve do današnjih dni. Govoril je o tem, kako vodilni ljudje bivšega režima še vedno držijo v rokah vzvode ob-lasti, izrekel je prepričanje, da slo-venska nacionalna zavest še vedno ni na ravni suverena naroda ter omenil žgoč problem »dvoj-nega državljanstva«. Predvsem je poudaril, da se naš narod še vedno ni spravil z lastno zgodovino, kar pa mora čimprej storiti, če ho-če napredovati. Nujno je treba preseči škodljivo bipolarnost med starim in novim ter tudi na poli-tičnem področju strniti vrste. Po-novno bi zato kazalo razmisliti o možnosti neke skupne oblike nastopanja vseh demokratičnih strank v Republiki Sloveniji.

V okviru 29. Drage so letos na kratko predstavili tudi 4 knjige. To so »Samoizpovedi« Stanka Janežiča, bibliografija revije »Du-hovno življenje« iz Buenos Aire-sa ob 60-letnici (avtorica je Rozina Švent), knjigo zgodovinarja Bori-sa Gombača »Trst-Trieste, dve identiteti enega mesta« ter delo Alojza Rebule z naslovom »Skozi prvo zagrinjalo«.

V nedeljo, 11. septembra, bo v počastitev Kraljice miru ob 55. obletnici sv. maša pri kapelici na Katinari. Začetek ob 9.30.

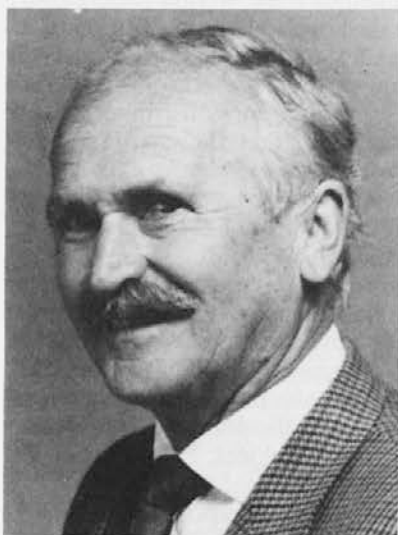

Na tržaškem pokopališču pri sv. Ani (foto S. Ferrari), kjer so pokopani, je bila v začetku tega tedna kratka spominska svečanost za štiri junake, ki so bili pred 64. leti ubiti na bazoviški gmajni. Nekaj priložnostnih besed je povedal predsednik Odbora za proslavo bazoviških žrtev Filibert Benedetič. V Bazovici so v spomin na Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča daro-vali mašo, nato je spregovorila Nada Pertot, pel pa je Tržaški oktet. Osred-nja slovesnost za štiri žrtev bo to nedeljo na kraju, kjer so bili umorjeni.

Pavel Milič o koristih, ki jih bo prinesla združitev openskega in nabrežinskega denarnega zavoda

Zadružna kraška banka - prva v naši deželi

Na dveh ločenih občnih zborih, ki sta potekala konec prejšnjega tedna, so člani glasovali o združitvi dveh bančnih zavodov, openskega in nabrežinskega, ter rojstvu Zadružne kraške banke, prve pokrajinske zadružne banke v naši deželi. O pomenu tega koraka je nekaj misli za naš tednik povedal predsednik bivše openske Hranilnice in posojilnice Pavel Milič.

Je občni zbor potekal brez težav in ali so se vsi člani strinjali z združitvijo?

Na našem izrednem občnem zboru ni bilo nobenih težav in nesoglasij. Člani so bili že prej informirani o nujnosti tega koraka, ki ga je med drugim zahtevala tudi vsedržavna bančna zakonodaja. Sploh pa so bili člani na združitve z nabrežinsko banko pripravljene že maja, ko trije predstavniki na našem občnem zboru niso kandidirali, v predvidevanju, da bodo v novi upravni svet združenega bančnega zavoda vstopili trije predstavniki iz Nabrežine.

Je kdo kljub temu izrekel kak pomislek?

Da, nekaterim je bilo žal, da bomo »izgubili« ime banke, ki je nastala pred 90. leti. To pa je bilo tudi vse. Na občnem zboru pa smo članom ponovno razložili, zakaj je to dejanje potrebno, in jih natančneje seznanili z vsebino zakona 385/93, po katerem se morajo vse hranilnice v Italiji spreminiti v zadružne banke.

Kakšne koristi bo prinesla združitev zavodoma z Opčin in Nabrežine?

Združitev je koristna iz več vidikov in nudi tudi boljše perspektive za bodoče delovanje. Pomembno je že dejstvo, da se bomo izognili dvojnemu knjigovodstvu, tako da bomo lahko uslužbenec bolj smotrno uporabili v drugih sektorjih, ki so potrebni za stike s člani in sploh za boljše poslovanje. Tudi nesmiselne konkurence med opensko in nabrežinsko banko — na tihem je bila vedno pri-

sotna — bomo z združitvijo odpravili, kar bo lahko samo koristilo naši skupni rasti.

Kapital Zadružne kraške banke se bo seveda povečal in dosegel skoraj 50 milijard lir, zato bomo v bodoče lahko delovali tudi na tistih sektorjih, na katerih do sedaj nismo mogli. Vsedržavni zavod Banca d'Italia pa nam je obljubil, da nam bo po združitvi dovolil poslovanje s tujino in odprtje novih bančnih okenc. V kratkem naj bi tako odprli dve novi podružnici, prvo od teh v Bazovici še pred koncem leta.

Koliko uslužbencev bo zaposlenih v »novi« banki? Ali ste nameravali namestiti še koga?

V openski hranilnici je zaposlenih 70 oseb, v nabrežinski pa 15. V službi bodo ostali vsi — nekatere bomo zaposlili v novi podružnici, ko bomo dobili dovoljenje za poslovanje s tujino, pa bomo vzeli v službo še nekaj oseb.

(hj)

Iz afere v afero

Berlusconijska vlada in njena večina prehajata iz afere v afero. Ta trenutek je še najbolj aktualen predlog, ki ga je izoblikovala skupina javnih tožilcev v Milanu, da-leč naokoli znana po akciji »čistih rok«. S sodelovanjem nekaterih pravnih strokovnjakov je ta skupina pripravila zakonski predlog, ki korenito spreminja sedanja kazenski zakonik. Nanovo se namreč urejata področji, ki sta v zadnjih dveh letih v središču pozornosti. Gre za primere podkupovanja in za primere izsiljevanja. Teh je toliko, da jim sodna oblast nikakor ni več kos. Zato omenjeni sodniki predlagajo, naj se področji tako uredita, da bo zadoščeno pravici in a se bo sodstvu omogočilo redno delo.

Prav kmalu pa je nastal ogenj v strehi. Glasnik rimske vlade je

V Krminu so odprli razstavo najgrajenih del na 22. Trikotnem natečaju fotografije Koroška — Slovenija — Furlanija Julijska krajina. Na ogled je bilo 79 črno-belih in barvnih fotografij 58. avtorjev iz treh sosednjih dežel.

Ssk pričakuje, da bo Italija opustila mačehovski odnos do Slovencev

Od deželnega tajništva Slovenske skupnosti smo prejeli naslednje tiskovno poročilo, ki ga objavljamo.

(Ur.)

Zaostritev v odnosih med Italijo in Slovenijo vzbujajo posebno zaskrbljenost v obmejnem prostoru in še zlasti pri slovenski manjšini v Italiji, saj se negativne posledice takšnega stanja najprej in najbolj občutijo tam, kjer se državi neposredno stikata. Slovenska skupnost izraža upanje, da bosta obe strani znali prebroditi sedanjo kritično fazo v medsebojnih odnosih in nadaljevali z začetnimi pogovori ter v duhu vzajemnega spoštovanja iskali rešitve za odprta vprašanja.

Slovenska skupnost želi posebej opozoriti na hude posledice, ki jih imajo razni odkriti ali prikriti revanšistični in iredentistični izpadi in pojavi v krogih sedanje italijanske vladne večine na vsedržavni in na obmejni krajevni ravni. Gre za skrajno neodgovorna stališča in težnje, ki bodo nujno vzbudila reakcije na drugi strani ter na tak način ne samo kvarila odnose med sosednjima državama, temveč tudi ogrožala sam mir na območju, ki je v preteklosti še posebno bridko izkusilo bič vojne in ki se nahaja nedaleč od

enega izmed današnjih najnevarnejših žarišč napetosti v Evropi in svetu. Slovenska skupnost zato poziva krajevne in vsedržavne politične oblasti in sile, naj se od omenjenih revanšističnih in iredentističnih pojavov ogradijo ter jih nedvoumno obsodijo.

Slovenska skupnost želi nadalje vnovič opozoriti na nujnost rešitve odprtih vprašanj slovenske narodne skupnosti v Italiji. Slovenci v Italiji smo edina izmed priznanih manjšin v tej državi, ki po 50 letih demokracije še vedno nima urejenega niti temeljnega pravnega statusa, še vedno čaka na pravično in celovito zaščito, vključno s poravnavo vsaj dela ogromne škode, ki ji jo je prizadela asimilacijska in celo genocidna politika za časa fašizma. Slovenska skupnost poudarja, da ni več mogoče odlašati z odobritvijo zaščitnega zakona, ki naj bo v skladu z določili italijanske ustave, pa tudi s številnimi mednarodnimi obvezami Italije (sporazumi z bivšo Jugoslavijo, resolucije Evropskega parlamenta, dokumenti o pravicah manjšin Konference o varnosti in sodelovanju v Evropi, Sveta Evrope, Organizacije združenih narodov itd.), kakor tudi ni mogoče več odlašati z rešitvijo drugih problemov, od rednega financiranja manjšinskih ustanov in organizacij ter spoštovanja bilateralnih obvez na šolskem področju, kjer je v teh dneh spet prišlo do nerazumljivih zapletov v zvezi s seminarjem za slovenske šolnike na Tržaškem, pa vse tja do televizijskih oddaj v slovenščini, ki jih zagotavlja zakon iz pred 19 let.

Z rešitvijo teh vprašanj bi odpravili hud madež na italijanski demokraciji, poleg tega pa bi seveda šlo tudi za pomemben prispevek k utrditvi prijateljskega sožitja ob meji in dobrososedskih odnosov med državama. Zato Slovenska skupnost pričakuje, da bodo italijanske oblasti opustile mačehovski odnos do svojih državljanov slovenske narodnosti, od katerega nima nihče nikakih pravih in trajnih koristi.

DAROVI IN PRISPEVKI

Ob 50-letnici tragične smrti Danice in Stanka Vuka darujeta sestrična Ivanka Tomažič iz Celja 30.000 lir, Olga Franza z družino pa 20.000 lir za tiskovni sklad Novega lista.

V spomin na gospo Zalo Vuk-Besednjak daruje Ivanka Colja 30.000 lir, Olga Franza z družino pa 20.000 lir.

Kultura integracije

Letos je obiskal Slovenijo vodja evropske delegacije za migracijo Sveta Evrope g. Johan Mar-ray. Med drugim je večkrat poudaril, da mora biti slovenska država uvidevna in odprta do vseh tistih priseljencev, ki živijo tam že več let... To je zelo zanimiva in seveda tudi pomembna želja. Biti odprt do kulture drugega in mu priznati vrednost, da je, kjer je. — Ob vsem tem se za Slovenijo to zelo lepo in humano sliši. Ker pa poznamo stanje priseljencev, ki so prišli v Slovenijo iz drugih nekdanjih jugoslovanskih republik, je stvar vendar drugačna. V nekdanji Jugoslaviji so nekatera slovenska podjetja uvažala potrebno delovno silo, ki so jo potrebovala za svoj obstoj. Slovenci pa so zaradi takšnih in drugačnih okoliščin odhajali v tujino. Zanimivo je bilo trgovanje s tem »živim delovnim blagom«. Podjetje je najelo avtobus in odšlo v Bosno, na Kosmet ali v Makedonijo. Tam so jim »gazde« — posredniki — pripravili delavce in te so potem pripeljali v slovenski raj. Obljubljali so jim marsikaj, kot povesod po svetu. Dobil pa so, kar so. Razumljivo je, da so bile njihove delovne navade neprimerne, saj so ti živeli v tipičnih agrarno pastirskih področjih.

Kako so problem delovne storilnosti reševali brihtni Slovenci? Zelo preprosto: »Svojim delavcem — Slovincem, so naročili, naj delajo počasneje in seveda tudi manj, da novi delavci ne bi imeli čuta manjvrednosti!« Tako se je delovna storilnost zmanjšala na minimum, plače so bile lepo usklajene in odsotnosti zaradi bolezni so cvetele... Ko že govorimo o integraciji. Kdo se je tu integriral? Odgovor ni potreben.

Danes, ko v Sloveniji govorijo o evropskih normativah, pa povsod krepko škriplje. Stara praksa. »Dajte nam evropske plače!« pravijo zaposleni. Pozablajo pa, da te sledijo samo, če se dela po evropskih normativah. Tipičen primer, kako so se doma zavrgle slovenske vrednote do dela, ki so bile vedno cenjene pri naših delavcih.

Zanimiv je tudi naslednji primer. Kolega je profesor na italijanski višji šoli. Po njegovih žilah se pretaka slovenska kri. Ob koncu šolskega leta mi je potožil: »Poslušaj, včasih se krepko jezim sam nase in me celo postaja sram, da sem Slovenec!« Debelo ga pogledam in povzdignem glas. On pa: »Odkar je prišla tista invazija najprej jugoslovanskih, potem pa slovenskih dijakov na našo šolo ni več tako, kot bi moralo biti. Vedno sem med kolegi zagovarjal, da je dobro, če se med nas vnese ne-

kaj novega. Ti dijaki lahko prinesejo našim neko obogatitev, ker pripadajo drugemu narodu, vzgajali so jih v drugačnem okolju... Ob vsem tem sem se krepko motil. Prihajalo je do pravih katastrof in danes, ko se to vsaj delno umirja, sem s kolegi srečen v tistih razredih, kjer teh dijakov ni! Niso se integrirali v navade italijanskih kolegov, ampak v veliki večini so se italijanski dijaki integrirali v njihove navade!« Tudi tu zelo težko govorimo o kulturi integracije. Zadeva je vsekakor zanimiva. Lahko bo kdo drugače mislil, saj ima vso pravico. V dopolnitev pa lahko tudi povem, da smo v obmejnem pasu imeli žalosten primer, ko so starši izpisali svoje otroke iz takšnih »mešanih razredov« in jih vpisali v razrede, kjer dijakov iz Slovenije ni. Nikjer niso botrovali nacionalistični problemi ali ideje, pač pa preprosta upravičena skrb in strah staršev za svoje otroke».

Našel se bo tudi kdo, ki bo mislil, da hočem biti tak ali drugačen rasist ali šovinist. To tu sploh ne pride v poštev. Hotel sem le opozoriti, da se običajno ljudje izredno hitro integriramo v stvari, ki so lažje dosegljive. Kjer je potreben napor, tam pa integracija velikokrat propade. Spoznati delovne navade nekoga je gotovo težje kot pa prisluhniti nekulturi drugega. Tu se začne že kultura integracije in nekultura asimilacije, o kateri se prav pri nekaterih pribaltiških državah toliko govori...

Koliko kulturnih kot tudi moralnih vrednot je zavrgel povprečni delavni Slovenec v polpreteklem času na račun tistih, ki so prišli z Balkana ali juga Jugoslavije? O tem naj razpravljajo drugi. Ob vsem tem pa je le važna ugotovitev: Slovenci smo narod, ki se izredno hitro integriramo in dopuščamo, da se drugi narodi s svojimi velikokrat slabimi navadami vtapljujejo v našo psiho, namesto da bi od njih sprejemali dobro in odvrčali slabo.

Ambrož Kodolja

NAŠE SOŽALJE

Prejšnji teden je v snu umrl komaj 17-letni Milan Starc s Kontovela, ker mu je odpovedalo srce. Ob hudi izgubi izreka staršem, sorodnikom in vsem, ki so imeli prijetnega fanta radi in se z njegovo smrtjo ne bodo mogli nikoli sprijazniti, globoko občuteno sožalje tudi naš list.

Uredništvo in uprava Novega lista izrekata občuteno sožalje svojcem Jožeta Breclja iz Ajdovščine, ki je iznenada umrl v ponedeljek, 5. t.m.

V Vrhpolju slovesnosti ob 1600-letnici znamenite bitke

Valvasorjeva grafična upodobitev bitke pri Frigidu s cesarjem Teodozijem, ki moli na visoki skali. V ozadju je vipavski grad.

V Vrhpolju v ajdovski občini so konec prejšnjega tedna z vrsto zanimivih in bogatih prireditev počastili 1600-letnico ene najznamenitejših bitk na današnjih slovenskih tleh. Gre za bitko pri Frigidu, kjer sta se leta 394 spopadli vojski krščanskega cesarja Teodozija in poganskega proticesarja Evgenija. Zmaga Teodozija je pomenila dokončen poraz stare religije, kar je imelo na vso Evropo epohalne posledice, saj se je duhovno in intelektualno življenje od tedaj dalje odvijalo v okvirih krščanstva.

V počastitev obletnice je bila prejšnjo nedeljo v Vrhpolju tudi spominska maša, na ljudskem taboru pa so kasneje spregovorili vidni slovenski politični predstavniki.

Smrt enega zadnjih Čedermacev

Msgr. Valentin Zdravko - Birtig, eden zadnjih slovenskih »Čedermacev«, kot so ga imenovali, je umrl sredi letošnjega avgusta. Zadnja leta je živel v Rubinjaku pri Čedadu. Junija ga je zadela kap in od tedaj si ni več opomogel. Pokopali so ga v rojstni vasi.

Pokojni duhovnik, ki je veliko dal in veliko pretrpel zaradi svoje zavezanosti slovenstvu in boja za ohranitev slovenščine v Benečiji, se je rodil v Ruoncu nad Podbonescom leta 1909, v duhovnika pa je bil posvečen v Vidmu leta 1933. Med vojno je službo-

val v Marsinu v Nadiški dolini, kjer je tudi večkrat sam tvegaval življenje v prizadevanjih za svoje ljudi in svoj narod in je tudi dvakrat preprečil maščevanje Nemcev nad nedolžnimi domačini.

Msgr. Birig je bil tudi pesnik. Nekaj njegovih poezij je izšlo v Gorici pod naslovom »Spomin na dom«.

Tržaški šolski skrbnik je prejšnji teden imenoval pet poverjenih ravnateljev za slovenske nižje srednje šole. Prof. Marijan Kravos je postal poverjeni ravnatelj na šoli Sv. Cirila in Metodja pri Sv. Ivanu, prof. Emil Bole na šoli Simona Gregorčiča v Dolini, prof. Boris Pangerc pa na šoli Frana Levstika na Proseku. Na openski šoli Srečka Kosovela bo tudi letos poverjeni ravnatelj Venceslav Devetak, na rojanski šoli Frana Erjavca pa prof. Lučka Peterlin. Stalnega ravnatelja imata samo dve šoli: Zvonko Legiša je ravnatelj šole Iga Grudna v Nabrežini, Aleksander Kriščak pa šole Ivana Cankarja pri Sv. Jakobu.

Prof. Samo Pahor, ki je bil v lanskem šolskem letu poverjeni ravnatelj na liceju France Prešeren, bo letos to nalogo prevzel na Pedagoškem liceju A.M. Slomšek. Redni ravnatelj liceja F. Prešeren je letos postal prof. Tomaž Simčič.

Dva filma, ki sta občinstvu v Benetkah segla v srce

Albanija in Makedonija - oddaljeni, a obenem zelo bližnji deželi

Prizor iz filma *Lamerica*

Beneški festival že dober teden v duri in polni spektakelske strani in sporede vseh italijanskih občil. Glavno besedo pri tem imajo razni zvezdniki kot Jack Nicholson, Harrison Ford in Tom Hanks, ki so prišli promovirati na Lido svoje zadnje uspešnice. V tem prvem delu sta še posebno vredna znamenovanja dva filma, ki sta segla v srce beneškega občinstva, zaradi svoje lepote, a morda tudi zaradi sozvočja in bližine vsebine.

Prvenec 34-letnega Makedonca Milka Mančevskega *Before the rain* (Pred dežjem), v angleški, francoski in makedonski koprodukciji, prikazuje v

treh eliptično zgrajenih zgodbah intimno in družbeno dramo bivše Jugoslavije. V *Besedah* nastopi pravoslavni menih Kiril, ki žrtvuje vse za rešitev in nemogočo ljubezen do mlade Albanke Zamire. Londončanka Anne, v *Obrazih*, zaljubljena v svetovno znane makedonskega fotografa Aleksandra pride v stik z bolečo stvarnostjo balkanske vojne in, čeprav mu ne sledi v nostalgичnem povratku v domovino, jo vseeno dosežejo smrtonosni drobci te eksplozije. Taisti fotograf (Rade Šerbedžija) se, v *Fotografijah*, po dvajsetletni odisejadi vrača v rodno makedonsko vas, kjer tli ista žer-

javica nerazsodnosti in sovraštva kot v Bosni, kjer sprte strani — makedonski pravoslavci in albanski muslimani — ubijajo ne le »sovražnike«, ampak tudi lastne sorodnike, ki se ne opredelijo za krvavo obračunavanje.

49-letni Gianni Amelio pa je s svojim melodramskim epom *Lamerica* izbral konvencionalnejšo pripovedno struno za opis nove Albanije, ki se je rešila diktature, a se mora spoprijeti s stoletno zamrznitvijo vsakega razvoja. Zgodba dveh izprijenih italijanskih spekulantov (Enrico Lo Verso in Michele Placido), ki hočeta iztržiti z bleferskim mešanim podjetjem javne prispevke, in priletne Albanca, v resnici italijanskega dezertarja 2. svetovne vojne (prepričljivi Carmelo Di Mazzarelli), ki je presedel 50 let v albanskih zaporih, je presunljivo okvir za razmislek o tragediji tega ljudstva. In še zlasti o umazani vesti razvite Italije, ki se je nečloveško obnašala z begunci, zasvojenimi z bleščajočo mitologijo italijanske TV, ki so zamenjali Bari z New Yorkom in Berlusconijevo Italijo za Ameriko.

Albanija in Makedonija, oddaljeni, a obenem zelo bližnji deželi in tako povezani z našo dvojno pripadnostjo, ne samo z zgodovino italijanskega in slovenskega naroda, ampak tudi z bodočnostjo, in z možnim razvojem novega jadranskega zemljevida. Poetična glasova obeh del nam nakazujejo pravo smer, jima bomo znali prisluhniti?

Davorin Devetak

Polemike na začetku 29. seminarja slovenskih šolnikov

Pred nekaj dnevi se je v kulturnem domu F. Prešeren v Boljuncu s polemikami pričel 29. seminar za slovenske šolnike, za katerega se je v zadnjem trenutku izvedelo, da italijansko šolsko ministrstvo ni izdalo pooblastila. Organizacijo je torej prevzel Zavod za šolstvo Slovenije, v pričakovanju odgovora italijanskih šolskih oblasti. Nobenega italijanskega predstavnika ni bilo na odprtju seminarja in to se je zgodilo prvič v 29. letih.

Seminarji za slovenske šolnike potekajo po dogovoru, ki sta ga leta 1964 podpisali Italija in takratna Jugoslavija — to je dogovor Gerin-Kolenc. Gre za recipročen sporazum o prirejanju izpopolnjevalnih seminarjev za šolnike na manjšinskih šolah na obeh straneh meje. Italija je torej dolžna finančno skrbeti za slovenski seminar, Slovenija pa italijanskega. Slednja to obvezo tudi spoštuje. Dejstvo, da italijansko šolsko ministrstvo ni izdalo pooblastila za izvedbo seminarja, pa predstavlja tudi kršitev 8. člena osimskega sporazuma in se je torej mogoče sklicevati tudi na ta dogovor.

Zadnji aforizmi E. Canettija

Elias Canetti, Nobelov nagrajenec za književnost leta 1981 je umrl 17. avgusta v svojem ljubljemem Zürichu. Položili so ga v grob, ki si ga je sam izbral, nedaleč od velikega irskega pisatelja Jamesa Joycea. Delal je do zadnjega in pustil na delovni mizi še zadnje aforizme.

Rodil se je julija 1905 v Ruščuku v današnji Bolgariji. Starši so bili sefardski Judje, zato je bila Canettijeva materinščina španščina, toda med seboj so govorili tudi nemško. Pisatelj pravi, da se je »nemščine-materinščine naučil pozno in prav z žalostjo«. V tem jeziku je napisal vsa svoja dela. Mladost je preživel v Bolgariji, Angliji, Avstriji in Švici. Ruščuk pa je vedno živel v njem. Na tem križišču ljudstev, jezikov, navad in šeg so živel Turki, Španci, Grki, Armenci, Albanci in cigani. V vsakdanu tega skrajnega kota avstroogrškega cesarstva je bilo slišati najrazličnejše jezike. Prav temu je Canetti posvetil nepozabne strani v svojem prvem avtobiografskem delu »Rešeni jezik« (Die gerettete Zunge — Geschichte einer Jugend 1977).

Študiral je na Dunaju, kjer je diplomiral iz kemije. Dosegel pa je le psihično varnost, a ne poklicne, nato se je posvetil pisateljevanju. Njegov edini roman »Slepitev« — Die Blendung, je izšel leta 1935 (to delo je mojstrsko prevedel v slovenščino Janko Moder). To je groteskna, ironična metafora sveta, ki je zaprt sam vase, gluha za kakršnekoli spremembe in upanja. Profesor Kien, glavni junak »glava brez sveta«, pravi pisatelj, najde smrt med svojimi knjigami. V romanu so vidni vplivi Joycea, Musila in Kafke.

Canetti je napisal sociološki esej »Množica in oblast« (Masse und Macht). To je študija množice in oblastnikov, ki to množico vodijo. Drugo njegovo avtobiografsko delo je »Plamenica« (Die Fackel 1980), ki obravnava njegovo življenje od leta 1921 do leta 1931. Spoprijel se je s socialnimi esaji, dramskimi in avtobiografskimi deli, a aforizmi so bili v zadnjem času njegova najljubša knjižna oblika.

Z Eliasom Canettijem je geografski-kulturni prostor, ki mu pravimo Srednja Evropa, morda izgubil svojega zadnjega velikega predstavnika.

(at)

Odkrili so ga prejšnjo nedeljo na Nanosu

Spomenik ustanoviteljem TIGR-a

»Brez Tigrovcev ne bi bilo odrešilnega leta 1945 in čudežnega leta 1991«, je na proslavi na Nanosu, posvečeni ustanoviteljem rodoljubne antifašistične organizacije TIGR (Trst, Istra, Gorica, Reka) dejal v slavnostnem nagovoru književnik Saša Vuga. Ob tej svečanosti, ki se je udeležil tudi slovenski predsednik Milan Kučan, so na gori odkrili spominsko ploščo, na kateri so vklesana imena šestih ustanoviteljev TIGR-a, udeležencev prve seje te organizacije septembra 1927: Berti Rejec, Zorko Jelinčič, Jože Dekleva, Dorče Sarđoč, Jože Vadnjali in Andrej Šavli.

Ob lepem sončnem dnevu se je procesija ljudi peš povzpela na Nanos, da bi se udeležila proslave ob 70-letnici uradnega začetka upora proti fašizmu na Primorskem. Prisotne je govoril tudi postojnski župan Josip Bajc. Pred Vojkovo kočjo se je zbralo več tisoč ljudi, ki so z zanimanjem prisluhli besedam Saše Vuge. Med drugim je pisatelj poudaril, da se zgodovina šele danes, prepozno zaveda pomena in vloge TIGR-a. Med drugo vojno in po njej je bila ta organizacija krivično postavljena ob rob, ker ni prisegala na komunistično ideologijo, ampak si je za najvišji ideal postavila obrambo svojega jezika in kulture.

Josip Osti prejel nagrado Vilenica '94

S podelitvijo mednarodne literarne nagrade Vilenica '94 se je tudi letos zaključilo deveto srečanje srednjeevropskih književnikov. Visoko priznanje za svoje delo je tokrat dobil bosanski pesnik, esejist, prevajalec in urednik Josip Osti. Nagrado je podelil predsednik Društva slovenskih pisateljev Dane Zajc.

Josip Osti je napisal deset knjig pesmi. V Ljubljani je lani izšla njegova dvojezična zbirka o vojnih grozotah z naslovom »Sarajevska knjiga mrtvih«. Letošnji nagrajenec Vilenice pa je tudi prevajalec. V nekdanji srbohrvaški jezik je prevedel skoraj štirideset slovenskih literarnih del in sestavil tudi antologijo sodobne slovenske poezije.

Z Goethejem ob jezeru

Poznaš li kraj? Citrone tam cvetajo, / oranže zlate iz temnih vej sijò, / blag dih od néba sinjega hladi / poljeva mirta, lovor strm stoji. / Mar ga poznaš? J.W. Goethe, Mignon (prev. O. Župančič).

S temi verzji nemškega Orfeja se začena znana balada, ki poje o hrepenju po južnem sredozemskem ozemlju in klasičnih rimskih reminiscencah. Pesem je zelo lepo uglasbil veliki Beethoven. In prav Goethe je letos začel s svojo poezijo Glasbene tedne ob Lago Maggiore, lepem in velikem predalpškem jezeru (spet Goethejeva ljubezen do jezer, ko v svojih verzijah tako poje: Na valovih sije / tisoč zvezd migljajočih, / mehka megla pije / krog daljav vstajajočih, / vetri zapihljali / so čez mračni zaliv, / jezero zrcali / sad zoreč in vonjiv — J.W. Goethe, Na jezeru, prev. J. Udovič), poezijo, ob kateri so se navdihovali romantični skladatelji kot Mendelssohn, Schumann in Brahms. Njih glasba je torej z Goethejevimi verzijami posrečeno obeležila uvodni koncert v Stresi. Tak je torej okvir, s katerim so privedli v uvedli letošnji triintrideseti mednarodni glasbeni festival (Settimane musicali di Stresa). Kot že tradicionalno se je (oz. se še bo) na tej zanimivi manifestaciji zvrstilo veliko simfoničnih in komornih orkestrrov, komornih skupin, zborov in solistov. Tudi koncertni odri so raznoliki, od velike kongresne dvorane v Stresi do posrečene in slikovite dvorane v Boromejski palači na otoku Isola Bella, pa spet od cerkve sv. Ambroža v Stresi (tu je vsa kokratni orgelski večer) do doorišča na otoku Isola Madre ali še do cerkve sv. Gerovazija in Protazija v Bavenu. Naj le omenimo nekaj značilnejših nastopajočih solistov ali skupin. Tako najprej Bachchor in Bachorchester iz Freiburga (ki sta začela sezono), nato pihalni kvintet iz Prage, ki je nasto-

pil drugi večer. Med večjimi orkestri so na sporedu še Festival Strings iz Luzerna, orkester Festivala Bergamo-Brescia, skupina trolin in tolkal milanske Scale, pa še Württembergisches Kammerorchester in zadnji Deutsche Symphonie Orchester iz Berlina. Med pomembnimi dirigenti so Hans Beuerle, Rudolf Baumgartner, Jörg Faerber, Vladimir Ashkenazy. Med različnimi solisti so npr. violinist Uto Ughi, peka Katia Ricciarelli, pianista Bruno Canino, in Jörg Demus, violinist Pavel Berman, organist Giorgio Carnini in drugi.

Prova dva koncerta (ki sem se ju udeležil) sta bila vsekakor zanimiva in — rekel bi — zaokrožena. To velja še posebej za prvi večer, na katerem sta nastopila Freiburger Bachchor in Freiburger Bachorchester, ki jih vodi dirigent Hans Beuerle z vokalnimi solisti Cornelia Kallisch (alt), Bernhard Gärtner in Ulf Bästlein (bas). Oba ansambla sta v Stresi že nekako doma, saj sta že večkrat nastopila na uvodnih koncertih prav z večjimi vokalno instrumentalnimi deli, kot so maše, oratoriji ali kantate. Naj spomnim samo na Bachovo Veliko mašo, na Händlove oratorije (Izrael v Egiptu, Samuel, itd.), Brucknerjev Te Deum in druge. Sedaj pa so nemški izvajalci predstavili večer z deli velikih nemških romantikov na Goethejeva besedila in prav v tem je tematska zaokroženost koncerta. Najprej je bila na vrsti Mendelssohnova uvertura Meeresstille und glückliche Fahrt, sledil je Requiem für Mignon R. Schumann; nato pa še Brahmsova Alt Rhapsodie, za konec pa Mendelssohnova skladba Die erste Walpurgisnacht. V vseh teh delih so imeli skoraj enakovredno vlogo vsi nastopajoči, tj. orkester, zbor in solisti. Vsa ta glasba zahteva polnost zvoka, občuteno podajanje, izrazita dinamika, kar

je v dobri meri tudi izzvenelo. Dirigent Beuerle je s preciznostjo in zavzetostjo vodil zborovsko in orkestralno telo skupaj z vokalnimi solisti v dognani koncertantni igri.

Naslednji večer je igral Pihalni kvintet iz Prage. Ansambel čeških solistov je predstavil (izven Beethovna), modernejšje skladatelje. Ob inštrumentih, kot so oboa, fagot, klarinet in rog je nastopila še pianistka Cristina Ortiz iz Latinske Amerike. Na vsak način lepa zvočna kombinacija, ki je izzvenela izredno barvito in učinkovito. Na programu sta bila poleg že omenjenega bonnskega mojstra še Francoza Poulenc in Francaix.

Letošnja izdaja Glasbenih tednov v Stresi je nedvomno potrdila sloves in ugled tega festivala, ki že nad trideset let privablja ob krasno jezersko nabrežje številne ljubitelje glasbe in turiste.

Andrej Bratuž

Srečanje med delegacijama Ssk in SKGZ

Na nedavnem srečanju med deželjnima delegacijama Ssk in SKGZ, ki sta ju vodila Martin Breclj in Klavdij Palčič, je tekla beseda o sedanjem nelahkem trenutku za našo manjšino. Iz sestanka je predvsem izšla skupna ugotovitev, da ostajajo še vedno odprta vsa najvažnejša vprašanja naše skupnosti. Zato je treba čimprej vložiti skupen zakonski zaščitni osnutek v italijanskem parlamentu, osnutek pa mora dobiti najširšo možno podporo parlamentarnih skupin.

Delegaciji Slovenske skupnosti in Slovenske kulturno gospodarske zveze sta dalje negativno ocenili zastoje v razgovorih med Italijo in Slovenijo, za kar so kriva prav pogojevanja z italijanske strani. Razgovori med sosednjimi državama so lahko plodni le ob jasni predpostavki, da je pospešena ureditev medsebojnih odprtih vprašanj v nesporne interesu obeh držav, manjšinsko vprašanje pa mora v teh razgovorih vsekakor nujno dobiti ustrezno mesto, je bilo še rečeno, saj je bilo glede tega v preteklosti že dovolj neplodnih špekulacij in zavlačevanja, kar postaja v sedanjih razmerah manjšine nevdržno.

Prenovljena sekcija Ssk v Nabrežini

Vodstvo sekcije Slovenske skupnosti za Devin Nabrežino se je globoko prenovilo.

Po sekcijem kongresu, ki je bil 6. junija v Vižovljah, se je novoizvoljeni širši odbor sekcije sestal 18.7. v Šempolaju ter izvolil za novega tajnika mladega trgovca in javnega delavca Pavla Vidonija. Poleg tega je širši odbor izvolil tajništvo, ki ga sestavljajo Marko Legiša, Franko Pahor, Marjan Breclj, Mitja Terčon, Jožko Antonič, Ivo Zidarič in Mario Kralj.

Tajništvo sestavljajo tudi izvoljeni predstavniki v javnih telesih. Tajništvo se je prvič sestalo po poletnem premoru v ponedeljek, 29.8. in izvolilo dva podtajnika, ki sta dr. Mitja Terčon in Marko Legiša. Razpravljalo je tudi o perečih problemih v devinsko-nabrežinski občini in posebno o novem regulacijskem načrtu in o Sosljanskem zalivu. Prav glede regulacijskega načrta, ki mu bo tajništvo posvetilo izredno pozornost, bo tajnik zaprosil župana devinsko-nabrežinske občine za sestanek.

Ker tajništvo ni zaključilo diskusije o vseh problemih na dnevnem redu, se bo le-to čimprej sestalo.

Korektor Blasnikove tiskarne

Ko sva se s Prepeluhom nehala učiti francoščine, mi je povedal, da mu je pred kratkim umrl korektor Rožanc. Ponudil mi je to honorarno delo, se pravi plačano po urah opravljenega dela. Rad sem sprejel to ponudbo. Moral sem odpovedati velik del svojih inštrukcij. Študij je seveda trpel. Vendar sem vztrajal. Poleg tega mi je Prepeluh poveril urejevanje Stoletne pratike, ki jo je Blasnikova založba izdajala vsako leto. Pratika je redno izhajala v 40.000 izvodih.

Korektorsko delo je bila moja visoka šola slovenščine. Začel sem s Cankarjevimi zbranimi spisi v uredništvu pisateljevega bratranca Izidorja. Seveda sem se pri Cankarju omejeval zgolj na kolacioniranje, se pravi na dobesedno primerjavo rokopisa in krtačnih odtisov v svinec vlitih stolpičih. Tiskarna je že razpolagala z najnovejšimi »linotype« stroji. Pri korigiranju oziroma pri natančnem prebiranju in uživanju nad Cankarjevimi spisi nisem nikdar segel po skromnem prvem Breznikovem pravopisu. Ta pa je prihajal v poštev pri drugih tiskih.

Redno sem korigiral revijo Sodobnost, mesečnika Lovec in Kmetovalec ter drugi periodični tisk trgovskega značaja. Pomembna so bila naročila Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Slovenske Maticice in Univerze. Naj dodam še to: nekega dne je prišel k meni v knjižnico prof. France Kidrič in me posvaril, naj ne popravljam njegovih rokopisov, čeprav bi bili v nasprotju s pravopisom.

Predsednik akademskega kluba Edinstvo

Ko sem se tako finančno primerno podprl, sem začel misliti, kako bi se vpregel v študentovsko življenje na Univerzi. Na pravni fakulteti sem spo-

Janko Jež

SPOMINI (6)

(Ob 50-letnici kapitulacije italijanske fašistične armade v Sloveniji)

Ko sem že bil v srednji šoli, me je stric Žaber (to je domače ime Bizjakovi) rad jemal s seboj v svoje gozdove na Javorniku, kjer je meril debelino dreves, jaz pa sproti izračunaval prostornino hlo dov.

Nekega poletja se mi je zahotelo po igri o lovu med policaji in roparji. Organiziral sem pohod pobalinov z Majlanda na Krmenco, kjer je imel stric obširna polja. Vsak je od doma pripeljal samokolnico. Po poljih smo izruli precej prekel in nabrali mnogo zapuščenega nekoristnega krompirjevega drobirja. Obmetavali smo se in pretepali, dokler nas prizadeti kmetje niso prepodili. Kaže, da sem tedaj izgubil stričeve naklonjenosti. Vsi so pa molčali. Ni hče me ni okregal. Prav tisto leto (pisalo se je leto 1926) je umrl moj oče. Ker me je študij na klasični gimnaziji močno zaposlil, sem v Postojno le redko zahajal. Po izselitvi v Jugoslavijo sem se lahko vrnil v Postojno šele po koncu druge svetovne vojne. Na stara leta še vedno rad zahajam v Postojno k hčerki sestrične Ivanke Mari. Razen najmlajše sestrične Mimice, ki živi v Vidmu, so vsi sorodniki mojih let umrli. Ostali so le njihovi sinovi in vnuki, ki pa jih žal vseh dobro še ne poznam, vendar jih cenim kot vredne dediče Žaberjevega grunta.

Tiskovno poročilo o poteku zadnje tržaške pokrajinske seje Ssk

Po poletnem premoru se je minulega 1. septembra sestal pokrajinski svet Slovenske skupnosti v Trstu. Uvodoma je predsednik dr. Škerk orisal glavne točke dnevnega reda. V skladu z naročilom zadnjega pokrajinskega kongresa je svet soglasno kooptiral med svoje polnopravne člane tri pomembne osebnosti naše manjšinske skupnosti. To so Aljoša Vesel, Vera Tuta Ban in Livij Valenčič.

Velik del seje sveta je bil posvečen predlogu variante regulacijskega načrta tržaške občine, ki je sedaj v splošni javni razpravi med krajevnim prebivalstvom. V prihodnjih dneh bo pravno-urbanistična komisija Ssk nadaljevala z obravnavo omenjene variante ter izdelala načelna izhodišča do posameznih aspektov načrta in oblikovala tudi konkretne popravke.

Ob koncu je pokrajinski svet Ssk izrazil stališče, da bi se morala celotna manjšinska skupnost zavzeti za obnovitev razpadajočih športnih naprav na stadionu 1. maj pri Sv. Ivanu v Trstu, namenjene športnim dejavnostim slovenske mladine v zamejstvu.

* * *

V Lajnarjih pri Piščancih so prejšnjo nedeljo domačini proslavili 40-letnico postavitve Marijine kapelice, ki velja za nekakšen simbol vasi. Slovesno mašo ob tej priložnosti je daroval rojanski duhovnik Stanko Zorko.

Na sindikatu še ne vedo, če bodo imeli v uradu redno nameščeno osebo

SSŠ mora še pred začetkom šole rešiti kopico resnih vprašanj

Sindikata slovenske šole iz Trsta se že pred začetkom pouka sooča z resnimi vprašanji. Eno od teh je sindikalni dopust. Doslej sta bili namreč za vse šolsko leto v uradu SSŠ nameščeni dve osebi, ki sta bili zato oproščeni pouka. To je leta 1980 dosegla slovenska senatorka Jelka Gerbec, že štiri leta kasneje pa so to možnost spet ukinili. SSŠ je kljub temu po vsedravnem zakonu o sindikatih še dalje imel pravico do dveh letnih sindikalnih dopustov. Letošnji finančni zakon pa, kot je povedala tajnica Živka Marc, to možnost ukinja. Zaenkrat izvršilnega zakona še niso prejeli in je torej upati, da bo v tem šolskem letu še vse »po starem«. Že sedaj pa bo treba resno razmisliti tudi za prihodnost. Finančni zakon ne more veljati za manjšino, saj je v tem primeru sklicevanje na premajhno število članov neupravičeno.

SSŠ zahteva takšno priznanje, kakršnega sta deležna šolska sindikata v Dolini Aoste ali bocenski pokrajini. Zaradi svojega manjšinskega značaja imata namreč veliko ugodnejše pogoje kot drugi sindikati v vsedravnem merilu. V Aosti namešča osebe sindikata deželni odbornik za šolstvo, za Bocen pa letošnji zakoni predvidevajo sindikalni dopust za nemške in ladinske šole.

Na Sindikatu slovenske šole trenutno torej ni uradno nameščen nihče, vendar je urad kljub temu odprt v popoldanskih urah. Dela je veliko, saj je treba še pred začetkom šolske-

ga leta rešiti nekaj tekočih problemov. Eno od najresnejših vprašanj je na primer organik slovenskih osnovnih šol. Do danes namreč Rim še ni določil organika za naše šole, je še povedala Živka Marc. V staležu je sedaj samo 129 oseb, medtem ko bi jih potrebovali 150. Učitelji, ki so letos z uspehom opravili natečaj ne vedo, kakšna bo njihova usoda.

Eno od vprašanj, ki zasluži pozornost, je dalje dejstvo, da so tudi letos na podlagi slabe interpretacije zakona o nujnih varčevalnih ukrepih odtegnili plačo učnemu osebju za čas, ko dobiva štipendijo na ljubljanski univerzi podeljeno na podlagi mednarodnega sporazuma. Medtem ko na italijanskih šolah v Sloveniji ni bilo v tem smislu nobenih težav, so slovenski šolniki v Italiji začasno »izgubili« plačo. Sklicevanje na italijanski varčevalni zakon pa je neosnovano, je poudarila tajnica SSŠ, ker slednji postavlja izjemo prav za mednarodne sporazume.

Povedati je še treba, da so se predstavniki slovenske šole na začetku letošnjega avgusta srečali z novim italijanskim šolskim ministrom Francescom D'Onofrijem. Predstavniki v vsedravnem šolskem svetu Tomaž Simčič, Josip Pečenko in Živka Marc so ga seznanili z najbolj žgočimi problemi slovenskih šol. Srečanje je bilo bolj splošnega značaja, saj minister o teh vprašanjih sploh ni bil informiran. (hj)

Smučarski klub DEVIN praznuje letos 20-letnico obstoja. Društvo bo za to priložnost priredilo v soboto, 10.9., z začetkom ob 17. uri krajšo slovesnost na sedežu društva v Cerovljah 1/a ali v slučaju slabega vremena v prostorih kmečkega turizma »Švara« v Trnovci. Slovesnosti bo sledila družabnost.

Vabljeni vsi, ki so ali še sodelujejo pri društvu, člani in simpatizerji.

V nedeljo, 11. septembra, bodo v Krminu že devetletno proglasili »Vino miru«. Slovesnost pomeni obenem tudi uvod v letošnje trgatve. Vino prideluje Krminska zadruga klet, gozdi pa so pridelali v Svetovnem vinogradu, kjer gojijo nad 400 vrst trt iz vsega sveta. Letošnja slovesna prireditev, ki bo potekala v Katoliškem centru v Krminu, bo posvečena ženskam kot graditeljicam miru.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954. števil. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Član Združenje periodičnega tiska v Italiji

znal Ferda Uraniča, ki me je pripravil do tega, da sem se vpisal v Akademski nacionalni klub Edinstvo. Klub se je po atentatu na kralja Aleksandra v Marseille preimenoval prav na Uraničev predlog v Akademski klub viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja — Edinstvo. V društvu se je prav tedaj bil oster boj proti levemu krilu, ki ga je vodil predsednik Zoran Polič. Po Poličevem odstopu so me z veliko večino izvolili za predsednika. Polič je izstopil iz kluba. Med vojno je v okviru OF dosegel visoke položaje in bil po vojni celo minister in član skupščine v Beogradu.

V Edinstvo sem vnesel novo razpoloženje. Poleg običajnih debatnih večerov o položaju na Univerzi smo se začeli zanimati za slovensko iredentistično gibanje. O tem sem organiziral zanimiva predavanja. Naše zanimanje je seglo na ves slovanski svet, posebno na Češkoslovaško, Poljsko in Bolgarijo. Navdušen sem bil nad bolgarskim zemljoradničtvom, ki ga je vodil Stambolijskij. Šlo je za močno kmečko politično gibanje, ki je pridobivalo vedno več članov na terenu. Stambolijskij je bil filojugoslovansko usmerjen in je sanjaril o Veliki Jugoslaviji. Hotel je namreč doseči spravo med Bolgarijo in Srbijo, ki sta se srdito borili med seboj v Balkanskih vojnah. Kamen spotike je bila v glavnem Makedonija. Velika ovira pri tem zaželenem zedinjevanju je bilo dinastično vprašanje, kajti Srbom je vladala narodna dinastija Karadžordžević, Bolgarom pa so Nemci vsilili svojo dinastijo Coburg Gotha. Razumljivo je torej, da so se v Bolgariji z atentatom kmalu rešili nadležnega in nevarnega Stambolijskega in njegovo politično gibanje uničili. V društvu Edinstvo smo zato sklenili, da bi med mladino širili zamisel o Veliki Jugoslaviji. Predlagal sem odboru, da bi natisnili nalepke, kjer naj bi na temno-modrem ozadju bila prikazana Velika Jugoslavija z Bolgarijo in seveda s Primorsko in Istro. Lepo so bila na njej označena mesta Trst, Ljubljana, Zagreb, Beograd, Sofija. Nad zemljevidom je krilil dvoglavni beli orol z izdrtim mečem in ščitom, na katerem je bil društveni monogram E. Stopil sem do Nikolaja Pirnata, slikarja in risarja, uslužbenega pri ljubljanskem dnevniku Jutro in ga prosil za skico za nalepko. Rad jo je napravil in poskrbel, da so jo natisnili v tiskarni Jutra. Razposlali smo jo na naslove raznih mladinskih in študentskih organizacij po Jugoslaviji. Finančni uspeh je bil dober, še boljši pa moralni. Precej me je potrla pismo, ki so ga poslali iz Srbije in z njim vrnili naše nalep-

ke s pripombo, naj se naučimo srbohrvaščine. Pisali smo jim namreč v slovenščini. Navdušenje nad Veliko in celo nad malo Jugoslavijo mi je precej splahnelo. Vztrajal sem, ker sem se zavedal resnega notranjega položaja Jugoslavije in nevarnosti, ki ji je grozila od zunaj, posebno od Italije.

Slutil sem, da bo kmalu prišlo do napada na Jugoslavijo. Kdorkoli se je zanimal za nemško politiko po letu 1933, to je po prihodu Hitlerja na oblast, in poznal njegov **Mein Kampf**, je lahko spoznal, da se bosta Mussolini in Hitler kmalu znašla na isti poti, ki pa je nujno vodila v drugo svetovno vojno. Lahko rečem, da je bila slovenska akademsko mladina po Marseillu za-prepaščena in upravičeno zaskrbljena. Notranja politika je šla rakovo pot. Knez Pavle, regent v imenu mladoletnega kralja Petra II., je oportunistično nihal med zvestobo zahodnim silam in prilagoditvijo osi Berlin — Rim — Tokio.

Član Narodne Odbrane

Po letu 1934 sem po triletnem mandatu odstopil kot predsednik kluba Edinstvo. Stopil sem v mladinski odsek jugoslovanske narodnoobrambene organizacije »Narodna odbrana«. Boris Sancin je bil predsednik mladinskega odseka za Dravsko banovino, jaz sem pa postal njegov tajnik. Poleg tajniških sem imel še organizacijske posle. Večkrat sem bil na terenu. Najprej smo ustanovili podružnice v Celju, Mariboru in nato v Novem mestu. Začeli smo izdajati revijo **Omladina**. Urejal sem jo jaz s sodelovanjem Borisa Sancina in Bogdana Dominka. Pisal sem v glavnem iredentistične članke in poročila o kulturnih dogodkih. Posebno rad sem pisal gledališke ocene, dramske in operne. Nekega dne mi je Sancin sporočil nasvet liberalnega ministra Alberta Kramerja, naj bom bolj previden, kajti italijanski veleposlanik v Beogradu se je pritožil zaradi mojega pisanja. S tem je bila usoda Omladine zapečaten. Izšla je še zadnja dvojna številka. Nihče se ni zanimal, da bi to številko plačali. V tiskarni pa so držali mene, ker sem tam delal. Ni mi bilo treba plačati vsega dolga naenkrat, ampak počasi, v obrokih. Niti fیکا mi niso vrnili gospodje pri Narodni odbrani, čeprav je bila Omladina njihovo glasilo. Sancin in Dominko prav tako nista hotela nič slišati, da bi kaj prispevala, čeprav sta o upravi revije odločala onadva.

(Dalje)